

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้
จังหวัดอ่างทอง*

GUIDELINES FOR PROMOTING PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT
OF BAN SAM KHAO MOTHER OF THE LAND FUND VILLAGE, OB TOM
SUBDISTRICT, SAM KO DISTRICT, ANGTHONG PROVINCE

กอบกุล กลัดแก้ว¹ และ กมลวรรณ วรรณธำ²

Kobkun Kladkaew¹ and Kamonwan Wanthanang

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹⁻²Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: wkamonwan@aru.ac.th

วันที่รับบทความ : 27 สิงหาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 7 กันยายน 2568; วันตอบรับบทความ : 9 กันยายน 2568

Received 27 August 2025; Revised 7 September 2025; Accepted 9 September 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง และ 2) เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว

Citation:

* กอบกุล กลัดแก้ว และ กมลวรรณ วรรณธำ. (2568). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(5), 754-772.

Kobkun Kladkaew and Kamonwan Wanthanang. (2025). Guidelines For Promoting Participation In The Development Of Ban Sam Khao Mother Of The Land Fund Village, Ob Tom Subdistrict, Sam Ko District, Angthong Province. Modern Academic Development And Promotion Journal, 3(5), 754-772.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

จำนวน 140 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.90 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 2) แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ (1) ควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการแจ้งผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ (2) ควรจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก และ (3) ควรปรับปรุงแบบการประชุมให้มีลักษณะแบ่งกลุ่มย่อยก่อนเวทีใหญ่ เพื่อให้สมาชิกได้เสนอข้อคิดเห็นอย่างทั่วถึงก่อนนำไปสรุปในเวทีใหญ่

คำสำคัญ: หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน, แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม, บ้านสามขา

Abstract

This research article aimed 1) to study the public participation in the development of Ban Sam Khao mother of the land fund village, Ob Tom subdistrict, Sam Ko district, Angthong province, and 2) To propose guidelines for promoting public participation in the development of Ban Sam Khao mother of the land fund village, Ob Tom subdistrict, Sam Ko district, Angthong province. This research is a combination of quantitative and qualitative research, divided into 2 step: Step 1: Quantitative research, the population of 140 head of household are members of Ban Sam Khao mother of the land fund village. Data were collected using a structured questionnaire with a reliability coefficient of 0.90.

The data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. Step 2: Qualitative research presents guidelines for promoting public participation in the development of Ban Sam Khao mother of the land fund village, Ob Tom subdistrict, Sam Ko district, Angthong province. The main informants 9 people who were purposively selected. The research instrument was an interview form, and data was analyzed by content analysis. and present descriptive data.

The findings revealed that: 1) The level of public participation in the development of Ban Sam Khao mother of the land fund village, Ob Tom subdistrict, Sam Ko district, Angthong province was found to be high. The public participation for benefits were the highest aspect. Meanwhile, the public participation for evaluation was the lowest aspect; 2) There were guidelines and suggestions for promoting public participation in the development of Ban Sam Khao mother of the land fund village, Ob Tom subdistrict, Sam Ko district, Angthong province, namely (1) There should be multiple channels for disseminating the operational outcomes, specially through online platforms, (2) Recommended that internal audits covering financial, accounting and inventory, with an emphasis on member participation, and (3) the meeting should be arranged to have breakout sessions where members can propose their ideas before consolidating them for the plenary session.

Keywords: Mother of the Land Fund Village, Guidelines for Promoting Participation, Ban Sam Khao

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันสู่เป้าหมายดังกล่าว ต่อมาได้มีประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 เป็นยุทธศาสตร์ชาติตามรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย ที่ต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นประเด็นปัญหาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหาร จัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกกราช อธิปไตย และมีความ สงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อม สามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความ มั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่มีใช้ภาครัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล (นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติด (พ.ศ. 2566 - 2570), 2566) ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขที่ นร 0505/ว(ล) 605 เห็นชอบการขับเคลื่อนนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยมุ่งสร้างความเข้าใจถึงเครือข่ายระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เสพติด สร้างการรับรู้และดำเนินการให้มีความเชื่อมโยงด้านการป้องกัน ปราบปราม และการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (แผนประชารัฐสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปลอดภัยเสพติด แนวทางดำเนินงานขับเคลื่อน พ.ศ. 2559 - 2560, 2559) เพื่อให้สามารถ ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาระดับหมู่บ้าน/ชุมชน สำนักงานป้องกันและปราบปรามเสพติด (ป.ป.ส.) และกรมการพัฒนาชุมชนจึงร่วมกันดำเนินการโครงการเพื่อแก้ปัญหาเสพติดในระดับ หมู่บ้าน/ชุมชน ภายใต้โครงการที่มีชื่อว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” (กรมการพัฒนาชุมชน, 2563)

พ.ศ.2546 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระองค์ได้เสด็จ เยี่ยมราษฎรของหมู่บ้านที่เคยมีปัญหาเสพติดและสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยพลังของประชาชน ที่อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ตามกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการใช้แนวทางสันติวิธี ให้ผู้เคยค้าเคยเสพในระดับหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ที่เป็น “ภาระ” ให้กลับมาเป็น

“พลัง” ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้านของตนเอง โดยที่ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน ทรงพอพระราชหฤทัยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้นี้อย่างมาก ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ผ่านเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อให้เป็นประโยชน์ของหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งราษฎร อาสาสมัครทั้งหลาย จึงมีความเห็นร่วมกันว่า พระราชทรัพย์ที่ได้รับพระราชทานนั้นถือเป็นมงคลสูงสุด เป็นเสมือนพระราชปณิธานของพระองค์ ที่ทรงจะให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านและชุมชน หากได้นำพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ไปไว้ที่หมู่บ้านและชุมชน ก็จะเป็นขวัญกำลังใจสูงสุดของปวงราษฎรทั้งหลาย ที่จะดำเนินการให้พระราชปณิธานของพระองค์บรรลุผล จึงได้เรียกพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และเรียกชื่อหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่” (กรมการพัฒนาชุมชน, 2555)

กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา หมู่ที่ 2 ตำบลอบทม อำเภอสายบุรี จังหวัดอ่างทอง ได้รับพระราชทานเงินขวัญถุง จำนวน 8,000 บาท เมื่อปี พ.ศ. 2551 ปัจจุบันมีเงินต่อยอดรวมกว่า 46,000 บาท และเป็นกองทุนแม่ของแผ่นดิน อยู่ในระดับ A ที่มีการดำเนินงานเป็นรูปธรรม (ระดับ A คือ กองทุนที่เข้มแข็ง มีระบบการเฝ้าระวังอย่างยั่งยืน สามารถพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ได้) จึงได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2560 เป็นศูนย์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาจะเป็นการดำเนินงานโดยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นหลัก ในลักษณะของการให้ชุมชนดูแลชุมชนเองให้มากที่สุด ในส่วนของการแก้ไขผู้เสพยาใช้หลักการให้หมู่บ้านเป็นโรงพยาบาล กรรมการเป็นหมอ ใช้ครอบครัวเป็นเตียงผู้ป่วย และให้คนในชุมชนเป็นผู้ช่วยหมอให้การดูแลรักษา ยารักษาคือความรักความเมตตา ทั้งนี้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาที่มีความเข้มแข็งมาก ทำให้สมาชิกวางใจมอบหมายการดำเนินการต่าง ๆ ของกองทุนให้คณะกรรมการดำเนินการเป็นหลัก และเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ น้อยลง เมื่อมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจะพบว่ามีสมาชิกเพียงบางกลุ่มและมักจะเป็นสมาชิกกลุ่มเดิมเข้าร่วมกิจกรรมฯ (ทะเบียนรายชื่อการเข้าร่วมกิจกรรมและรายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา, 2567) อนึ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพและความยั่งยืนในการเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างแท้จริง เพื่อบรรลุตามวิสัยทัศน์การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินคือ “ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ด้วยพลังสามัคคีของชาวบ้านให้พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานของทุนทางสังคมที่มีอยู่

และต่อยอดไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง” ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการขยายแนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2563)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนของหมู่บ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอสสามโก้ และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียง ให้มีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบพื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ หมายถึง ภูมิหลังของแต่ละบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ เป็นต้น โดยจะบ่งบอกถึงความเป็นมาของแต่ละบุคคล ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความคิด การตัดสินใจ และเป้าหมายที่ต่างกัน (ปาริฉัตร โชติภูมิเวทย์, 2565)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน ในลักษณะของการร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของประชาชน (ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง, 2563)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกองทุนแม่ของแผ่นดิน กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ เงินขวัญถุงพระราชทาน ทุนศรัทธาและทุนปัญญา โดยเงินขวัญถุงพระราชทาน เป็นพระราชทรัพย์ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานให้กับหมู่บ้านและชุมชน โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ได้สมทบงบประมาณส่วนหนึ่ง นำมาจัดสรรให้กับหมู่บ้านและชุมชน แห่งละ 8,000 บาท เงินจำนวนนี้เปรียบเสมือนสิ่งที่ระลึกถึงพระราชปณิธานของพระองค์ จึงถือเป็นเงินศักดิ์สิทธิ์เก็บไว้เป็นเงินขวัญถุงในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยไม่นำมาใช้, ทุนศรัทธา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมกันบริจาคอย่างต่อเนื่องและรวบรวมด้วยพลังความศรัทธา สมทบเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน และทุนปัญญา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชน คิดค้นขึ้นด้วยภูมิปัญญาตนเองในการระดมทุนเพื่อขยายกองทุนให้ กอเงยขึ้น (อุสา สุทธิสาคร และคณะ, 2564)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยเฉพาะกองทุนแม่ของแผ่นดิน ที่ต้องพึ่งพา กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ บนพื้นฐานของทุนทางสังคมที่มีอยู่และต่อยอดไปสู่การ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของกองทุนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดที่ยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กษมา วรณโร (2566) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษายังพบว่าระดับความสำเร็จในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดบ้านคลองทรายอยู่ในระดับมาก

วรารุณี บานเย็นงาม และ โชติ บดีรัฐ (2566) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในพื้นที่อำเภอสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในชุมชนตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่มีส่งผลต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนตามแนวทาง

กองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคนในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และด้านบริหารจัดการกองทุน ส่งผลต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นไม่ส่งผล และ3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน พบว่า ด้านปัญหา อุปสรรค คือ การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐมีน้อยไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนจากองค์กรภาคเอกชน ขาดการชักชวนผู้ติด ผู้เสพยาเสพติด ให้เข้าสู่กระบวนการเข้าค่ายเพื่อบำบัดยาเสพติด และขาดการส่งเสริมอาชีพแหล่งทุน รวมทั้งการให้กำลังใจต่อฟื้นฟูไม่กลับไปเสพยาอีก ด้านข้อเสนอแนะ คือ ควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลืองบประมาณการดำเนินงาน ชักชวนผู้ติด/ผู้เสพยาเสพติด ให้เข้าสู่กระบวนการเข้าค่ายเพื่อบำบัดยาเสพติด ให้การสนับสนุน ส่งเสริมอาชีพ การสนับสนุนแหล่งทุนสร้างอาชีพ รวมทั้งขอการสนับสนุนองค์กรภาคเอกชน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า โดยส่วนใหญ่การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed method research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 140 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) และเมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลการทดลองมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ 0.90 และนำไปเก็บข้อมูลจริงประชากรต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ตามที่กำหนดไว้ในการทำวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 บุคลากรสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทองที่รับผิดชอบงานด้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านงานกองทุนแม่ของแผ่นดินอำเภอสสามโก้ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับหมู่บ้าน จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 4 สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถาม นำมาพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน และเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัน เวลาที่นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ทำการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเรียบร้อยแล้ว นำเนื้อหาที่ได้ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	μ	σ	การแปลผล
ด้านการตัดสินใจ	3.41	0.50	มาก
ด้านการดำเนินงาน	3.89	0.30	มาก
ด้านการรับผลประโยชน์	4.18	0.35	มาก
ด้านการประเมินผล	3.16	0.36	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.66	0.35	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$, $\sigma = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.35$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.30$) ด้านการตัดสินใจ ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผล ($\mu = 3.16$, $\sigma = 0.36$)

2. การศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ดังนี้

2.1 ด้านการประเมินผล หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการแจ้งผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กและไลน์ และควรแนบเอกสารประกอบการประชุมลงในช่องทางออนไลน์ทุกครั้ง โดยจะต้องดำเนินการอย่างโปร่งใสและเปิดเผย ประสานงานกับเจ้าหน้าที่อำเภอเพื่อขอการสนับสนุนและส่งเสริมการขับเคลื่อนกิจกรรมการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกับคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับหมู่บ้านและสมาชิกกองทุน โดยจะต้องทำงาน

ร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐควรรายงานผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกหมู่บ้าน เสนอต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาให้คำรับรองผลการตรวจสอบสภาพสำหรับใช้ในการวางแผนปฏิบัติการ เพื่อฟื้นฟู หรือส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ทั้งนี้อำเภอควรจัดตั้งชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ และลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินตามเกณฑ์ที่กำหนดด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และตรวจเอกสาร คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับหมู่บ้านควรจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก โดยผู้ตรวจสอบภายในควรเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกหรือประชาชนในหมู่บ้าน ผู้ตรวจสอบภายในที่ทำหน้าที่ตรวจสอบกองทุนควรจัดทำรายงานการตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับหมู่บ้านทราบ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข ในการบริหารจัดการกองทุน และคณะกรรมการควรแจ้งผลการตรวจสอบภายใน ให้สมาชิกรับทราบโดยทั่วกัน โดยดำเนินการตรวจสอบใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ, ด้านการเงิน, ด้านการบัญชี และด้านการพัสดุ คณะกรรมการกองทุนควรจัดทำเอกสารไว้เป็นหลักฐานและจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ ณ ที่ทำการของกองทุน ทั้งนี้ต้องมีความสะดวกในการสืบค้น อ้างอิง และพร้อมให้สมาชิกเข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา โปร่งใสทุกขั้นตอน พร้อมเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ คณะกรรมการกองทุนควรทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานรายปีให้ครบถ้วน และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานในทุกช่องทางเพื่อให้สมาชิกร่วมกันตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และควรทำให้สมาชิกเห็นว่าโครงการต่าง ๆ ที่ใช้เงินของกองทุนดำเนินกิจกรรมมีสมาชิกได้รับผลประโยชน์ โดยถ่ายรูปหรือเก็บเรื่องราวความสำเร็จของผู้ที่ได้รับประโยชน์มาถ่ายทอดกับสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่า เงินของกองทุนที่ใช้ไปผ่านการกลั่นกรอง และได้ผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์แก่หมู่บ้านกลับคืนมา

2.2 ด้านการตัดสินใจ หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา คณะกรรมการกองทุนควรทำเอกสารสรุปข้อมูลในเรื่องที่จะให้สมาชิกตัดสินใจแบบเข้าใจง่ายก่อนการประชุม และเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ควรกระจายโอกาสให้สมาชิกทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็น มุมมองเวียนตัวแทนของแต่ละกลุ่มเข้าร่วมตัดสินใจ โดยไม่ผูกมัดอยู่กับสมาชิกกลุ่มเดิม ๆ ควรรับฟังทุกความคิดเห็นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในภาพรวม โดยมีการจดบันทึกข้อมูลทุกข้อเสนอและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เช่น รับไว้พิจารณา, อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือดำเนินการแล้ว เป็นต้น ควรปรับปรุงแบบการประชุมให้มีลักษณะแบ่งกลุ่มย่อยก่อนเวทีใหญ่ เพื่อให้สมาชิกได้เสนอ

ข้อคิดเห็นอย่างทั่วถึงก่อนนำไปสรุปในเวทีใหญ่ สร้างช่องทางเสนอความคิดเห็นตลอดปี ไม่เพียงแต่เฉพาะเวลาที่มีเวทีประชาคมเท่านั้น เช่น กล้องรับฟังความคิดเห็น, ไลน์ส่วนกลางของ กองทุน ควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเย็น หรือช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อให้ สมาชิกสะดวกเข้าร่วมประชุม นำความคิดเห็นหรือข้อสรุปที่ได้จากการประชาคมไปดำเนินการจริง แล้วรายงานผลกลับมาให้สมาชิกรับทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้น ให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรเปิดเวทีให้สมาชิกกองทุนได้แสดงความคิดเห็น สะท้อนปัญหา และให้ข้อเสนอแนะอย่างเสรี ในรูปแบบเวทีถอดบทเรียน หรือการเขียนใส่ในกล่องรับฟังความคิดเห็น โดยไม่ต้องเปิดเผยตัว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสายบุรี จังหวัดอ่างทอง

ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสายบุรี จังหวัดอ่างทอง โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสายบุรี จังหวัดอ่างทอง ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ ของแผ่นดินเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรารุณี บานเย็นงาม (2566) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนตามแนวทาง กองทุนแม่ของแผ่นดิน ในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนตามแนวทางกองทุนแม่ของ แผ่นดิน ในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดพิจิตร ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กษมา วรณโร (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการ มีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิงห์ ปานะชา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - พม่าอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
ในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

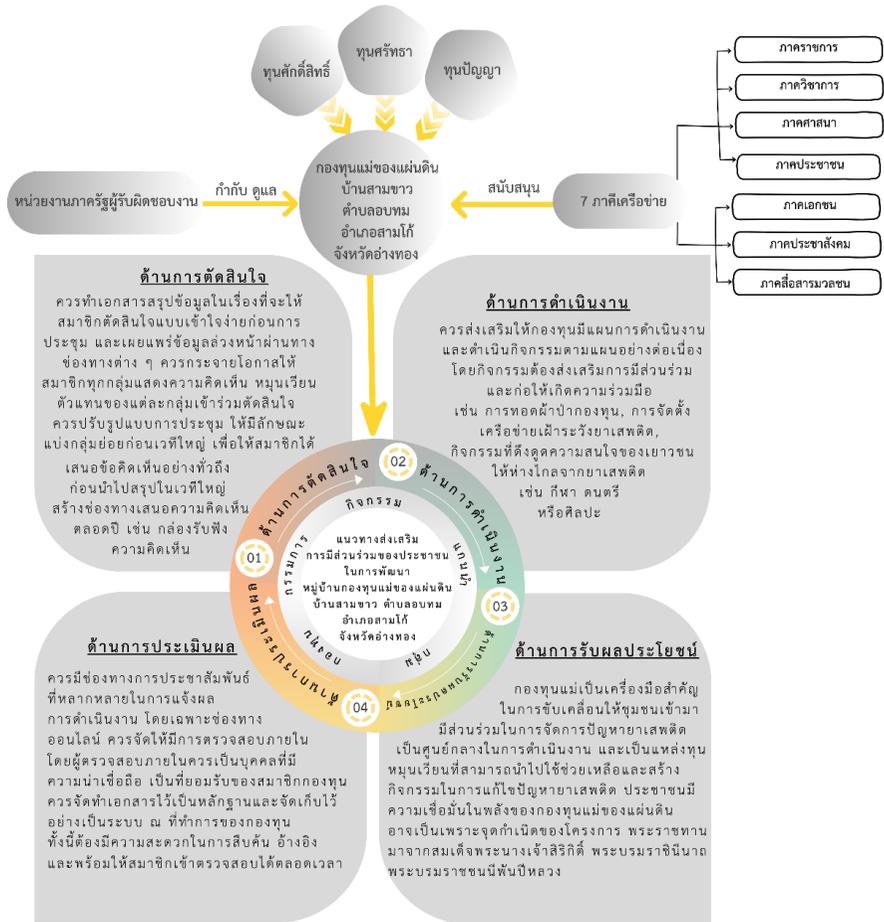
ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง
สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการประเมินผล หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ควรมีช่องทางการ
ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการแจ้งผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ และควร
แนบเอกสารประกอบการประชุมลงในช่องทางออนไลน์ทุกครั้ง ประสานงานกับเจ้าหน้าที่อำเภอ
เพื่อขอการสนับสนุนและส่งเสริมการขับเคลื่อนกิจกรรมการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ร่วมกับคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับหมู่บ้านและสมาชิกกองทุน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ควรรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกหมู่บ้าน เสนอต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
เพื่อพิจารณาให้คำรับรองผลการตรวจสอบ สำหรับใช้ในการวางแผนปฏิบัติการ เพื่อฟื้นฟู หรือ
ส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ทั้งนี้อำเภอควรจัดตั้งชุดปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพ
กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ และลงพื้นที่ตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินตามเกณฑ์ที่
กำหนดด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และตรวจเอกสาร คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ในระดับหมู่บ้านควรจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี
และการพัสดุ โดยผู้ตรวจสอบภายในควรเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของสมาชิก
หรือประชาชนในหมู่บ้าน ผู้ตรวจสอบภายในที่ทำหน้าที่ตรวจสอบกองทุนควรจัดทำรายงาน
การตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการกองทุนแม่
ของแผ่นดินระดับหมู่บ้านทราบ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข ในการบริหารจัดการกองทุน และ
คณะกรรมการควรแจ้งผลการตรวจสอบภายใน ให้สมาชิกรับทราบโดยทั่วกัน คณะกรรมการ
กองทุนควรจัดทำเอกสารไว้เป็นหลักฐานและจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ ณ ที่ทำการของกองทุน
ทั้งนี้ต้องมีความสะดวกในการสืบค้น อ้างอิง และพร้อมให้สมาชิกเข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา
โปร่งใสในทุกขั้นตอน พร้อมเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิญา ก้อเต็ม
และ อิกบาร์น ราซิด (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดในจังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วน
ร่วมในด้านการประเมินผลมากขึ้น ควรกำหนดให้มีการติดตามประเมินผลโดยภาคประชาชนใน
กิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และสรุปผล

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน

2. ด้านการตัดสินใจ หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขาว ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง คณะกรรมการกองทุนควรทำเอกสารสรุปข้อมูลในเรื่องที่จะให้สมาชิกตัดสินใจแบบเข้าใจง่ายก่อนการประชุม และเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ควรกระจายโอกาสให้สมาชิกทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็น หมุนเวียนตัวแทนของแต่ละกลุ่มเข้าร่วมตัดสินใจ โดยไม่ผูกมัดอยู่กับสมาชิกกลุ่มเดิม ๆ ควรรับฟังทุกความคิดเห็นที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจในภาพรวม โดยมีการจดบันทึกข้อมูลทุกข้อเสนอและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เช่น รับไว้พิจารณา, อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือดำเนินการแล้ว เป็นต้น ควรปรับรูปแบบการประชุมให้มีลักษณะแบ่งกลุ่มย่อยก่อนเวทีใหญ่ เพื่อให้สมาชิกได้เสนอข้อคิดเห็นอย่างทั่วถึงก่อนนำไปสรุปในเวทีใหญ่ สร้างช่องทางเสนอความคิดเห็นตลอดปี ไม่เพียงแต่เฉพาะเวลาที่มีเวทีประชาคมเท่านั้น เช่น กล่องรับฟังความคิดเห็น ควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเย็น หรือช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อให้สมาชิกสะดวกเข้าร่วมประชุม นำความคิดเห็นหรือข้อสรุปที่ได้จากการประชาคมไปดำเนินการจริง แล้วรายงานผลกลับมาให้สมาชิกรับทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรเปิดเวทีให้สมาชิกกองทุนได้แสดงความคิดเห็น สะท้อนปัญหา และให้ข้อเสนอแนะอย่างเสรี ในรูปแบบเวทีถอดบทเรียน หรือการเขียนใส่ในกล่องรับฟังความคิดเห็น โดยไม่ต้องเปิดเผยตัว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิพงษ์ ต้นศิริ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรสนับสนุนการจัดประชุมกลุ่มย่อย, จัดทำแผนออกเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประชาชนรายครัวเรือนเป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับประชาชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และเพิ่มช่องทางการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย เช่น การให้เขียนแสดงความคิดเห็นแล้วหย่อนลงในกล่องกระดาษเพื่อให้ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากประชาชนไปพิจารณาดำเนินการ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง แบบองค์รวม

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนได้แก่ ทุนศักดิ์สิทธิ์ (เงินพระราชทานขวัญฤกษ์ 8,000 บาท) ทุนศรัทธา (เงินที่สมาชิกบริจาคเข้ากองทุน) และทุนปัญญา (เงินที่สมาชิกร่วมกันคิดค้นขึ้นด้วยภูมิปัญญาของตนในการระดมทุนเข้ากองทุน) โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจาก 7 ภาควิชาเครือข่าย

การพัฒนาในพื้นที่ เมื่อได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนและประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ตามแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของหมู่บ้าน จะช่วยสร้างเสริมให้กองทุนมีความเข้มแข็ง สามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบให้กองทุนอื่น ๆ เข้ามาศึกษาดูงานได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้บรรลุตามเป้าหมายของกองทุน เพราะกองทุนนี้ดำรงอยู่ได้ด้วยพลังของชุมชนเป็นหลัก หากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ กองทุนก็ไม่สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำมาปฏิบัติ ดังนี้ **1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย** จากการศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้ 1.1 ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการแจ้งผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ ควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่อำเภอเพื่อขอการสนับสนุนและส่งเสริมการขับเคลื่อนกิจกรรมการตรวจสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกับคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับหมู่บ้านและสมาชิกกองทุน 1.2 ข้อเสนอแนะด้านการตัดสินใจ หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ควรทำเอกสารสรุปข้อมูลในเรื่องที่จะให้สมาชิกตัดสินใจแบบเข้าใจง่ายก่อนการประชุม และเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็น หมุนเวียนตัวแทนของแต่ละกลุ่มเข้าร่วมตัดสินใจ และควรปรับปรุงแบบการประชุมให้มีลักษณะแบ่งกลุ่มย่อยก่อนเวทีใหญ่ เพื่อให้สมาชิกได้เสนอข้อคิดเห็นอย่างทั่วถึงก่อนนำไปสรุปในเวทีใหญ่ 1.3 ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ควรมีการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น เพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เช่น จัดทำช่องทางการแจ้งเบาะแสผู้เสพผู้ค้ายาเสพติดแก่กองทุนที่ปลอดภัยและเป็นความลับผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การสร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) หรือการรายงานผลแบบทันที เช่น ระบบการรายงานผลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (Google Sheets) เพื่อให้สามารถสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลา

ได้อย่างรวดเร็วและโปร่งใส 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ตลอดจนสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลการศึกษาที่ครอบคลุม และเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้ 2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ที่มีผลการดำเนินงานในกองทุนที่ต้องมีการปรับปรุง หรือเป็นหมู่บ้านที่มีผลการจัดระดับสุขภาพของกองทุนอยู่ในระดับ B หรือ C เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน และนำมาวิเคราะห์หาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ดีที่สุดในระดับอำเภอต่อไป 2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสามขา ตำบลอบทม อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง โดยใช้กรอบแนวคิดอื่น ๆ หรือปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ตัวชี้วัดข้อมูลแบบตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน 4 ด้าน 19 ตัวชี้วัด ของกรมการพัฒนาชุมชน หรือปรัชญาแนวคิดของกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น 2.3 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่จังหวัดอ่างทองที่มีความเข้มแข็งและยกระดับสมาชิกกองทุนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดต่อไป 2.4 ควรศึกษาความต้องการและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อจะได้ข้อมูลการมีส่วนร่วมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ในการบริหารจัดการกองทุนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2555). *แนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน.

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). *คู่มือวิทยากรกองทุนแม่ของแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- เกษมา วรณโร. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี. ใน *สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0. ใน *รายงานวิจัย*. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติด (พ.ศ. 2566 - 2570)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- ปาริฉัตร โชติภูมิเวทย์. (2565). การบริหารจัดการกระบวนการทำงานที่บ้าน (WFH) เพื่อคุณภาพชีวิต ของพนักงานต่อประสิทธิภาพการทำงานในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของกลุ่มธนาคาร. ใน *สารนิพนธ์ ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรารุณี บานเย็นงาม และโชติ บดีรัฐ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในพื้นที่อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร. *Journal of Modern Learning Development*, 8(11), 283-296.
- สำนักงาน ป.ป.ส. (2559). *แผนประชารัฐสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปกป้องภัยยาเสพติด แนวทาง ดำเนินงานขับเคลื่อน พ.ศ. 2559 – 2560*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สิงห์ ปานะชา. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 7(2), 195-220.
- อธิพงษ์ ตันศิริ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. ใน *การค้นคว้าอิสระ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อภิัญญา ก้อเต็ม และอิกบาร์น ราซิด. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในจังหวัดนราธิวาส. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, 4(3),56-68
- อุสา สุทธิสาคร และคณะ. (2564). การเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(43), 245-260.